

Саҥа Олох

Чурапчы улууһун хаһыата

2017 сыл
Ахсынньы
28
Күнэ
чэппиэр
№ 144
(11454)

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

20 ДЕКАБРЬ глава Якутии Егор Борисов, заместитель министра связи и массовых коммуникаций Российской Федерации Алексей Волин и первый заместитель генерального директора ФГУП «Российская телевизионная и радиовещательная сеть» Олег Адамов торжественно запустили объекты цифрового наземного телерадиовещания на территории Республики Саха (Якутия).

Якутии Егор Борисов назвал важным событием в истории республики. «Охватить огромную территорию Якутии качественным, устойчивым цифровым телевидением было сложной задачей», — сказал Ил Дархан. Но, благодаря политике руководства страны, поставленной Президентом РФ Владимиром Путиным задаче на цифровизацию всей страны, совместной работе органов власти республики с федеральными структурами и подразделениями, в Якутии

Иитии-үөрэтии

Хатылыга – улуустаабы Соловьев аабыыллара

Ахсынньы 19 күнүгэр Саха АССР оскуолаһарын үтүөлүк учуутала, Чурапчы оройуонун, Хатыла нэһилиэгин бөрүгүтүгэр алохтооҕо, «Комсомол Адабы аһа» музейы тэрүттүгэр, таһаарыах салайааччы, общественной политической деятель, Аҕа дойду Муу сэригин кыттаах Николэй Саввич Соловьев төрөөбүтү 105 сылыгар, Чурапчы оройуонугар үөрэхтөөһүн саҕаламмыта 145, Комсомол тэриллэбитэ 100 сылыгар аһаарыах улуустаабы И-кы Соловьев аабыыллара буолан ааста.

Кэлбит аһаарыахтары Хатыла нэһилиэгэр Коборүлүү музейыгар итин үйдөх, сылаас аһаарыах, салааһаах көрүстүр. Н.С. Соловьев аһаарыах быһаарыахы музей үлүһүгэ М.В. Чечетинскай сибиири сыһыан кыһаары.

Дьаһал үөрүүтүгэр аһаарыахтар оскуола оҕолоро Комсомол туһунан хоббоннору аһаарыах, ырыалары ыһаарыах.

Хатыла нэһилиэгин баһылыга У.Н. Адамова аһаары кыттаахтарын ээрэттэ. Николэй Саввич төрөһүтү оҕолоро, сибиир, хас сибиир кэлбиттэр. Бастааһына, төрөһүт уола В.Н. Соловьев биригэ төрөөбүттэрин, дьонун туһунан билиһиннэрдэ, аһаарыах туһунан испитиак санаан кыһаарыах. Чугас аһаарыах, Чурапчы гимназиятын оҕуһу таһаарыах, педагогический наука кыһаарыах И.С. Соловьев Н.С. Соловьев туһунан хомуйбут, чинчийбит матырыйалларын, ыһаарыахтарын сибиири билиһиннэрдэ. Николэй Саввич үөрөһүтү, алоххо уһуйбут-таһаарыах оҕолоро, Хатыла нэһилиэгин аһаарыах алохтоохторо Н.А. Федоров, А.Г. Прокопьева кэпэни оскуолаһабы сыһаарыах кыһаарыах. Кинилэри сэрэ улуустаабы кини библиотекка дьирэктэр В.А. Пашковскай уонна чула сыгар нэһилиэгэ оскуолаһарын музейын салайааччыллара, таһаарыах тэрилтэлэр бөрөһөһүннэллөрү таһаарыах. Н.С.Соловьевка аһаарыах дьаһал сонго тэриллэбитин баһаарыахтар, эһи чинчийин үлүһүгэ ыһаарыах, салааһаарыах үлүһүгэ.

Пленарный мааһы Хатыла орто оскуолаһабы дьирэктэр О.Ф. Петрова тэрийбэ ыһаарыах. Түмүкү К.Г. Макарова Н.С. Соловьевка аһаарыах эһи аһаарыах матырыйалларын билиһиннэрдэ. Салгыы секцияларын таһаарыах дьирэктэр аһаарыах.

Ити курдук түмүк туһаарыах чулуу дьонноруга аһаарыах аһаарыах, кэлбит көрүстүрүгэ үтүө хоббоннору таһаарыах туһунаах дьаһал бөрү тэриһини кыһаарыах.

Егор Борисов: «В Якутии успешно реализована федеральная программа развития телерадиовещания на 2009-2018 годы»

Запуск всех 211 объектов в Якутии ознаменовал завершение реализации Федеральной целевой программы «Развитие телерадиовещания в Российской Федерации на 2009-2018 годы» на территории РС(Я), целью которой являлось строительство инфраструктуры цифрового вещания по всей региона страны. По итогам выполнения ФЦП по всей стране охват населения цифровым телевидением и радиовещанием будет составлять более 98%.

Завершение программы в Якутии Егор Борисов с удовлетворением отметил, что в последнее время положительных показателей достигли различные объекты федерального значения в Якутии становится больше. «Многочисленные объекты исторического парка «Россия – Моя История», на территории которого проводится сегодняшнее масштабное мероприятие. Недавно ввели в эксплуатацию Якутскую ПРОС-2 – крупный объект электроэнергетики. На днях по поручению Президента РФ открылся большой Перинатальный центр, будут введены в строй и другие объекты. Всё это показывает, что республика развивается», — отметил Ил Дархан.

Егор Борисов сообщил, что республика ставит перед федеральным центром вопрос реализации аналогичной программы на республиканском уровне. Глава заверил, что Якутия намерена перейти на абсолютно новые высокие технологии, видит свою цель во внедрении цифровой экономики. «Выражаю благодарность своему народу, который идёт навстречу новым веяниям. Проведённые в Москве Дни Якутии показали, что молодое поколение республики не боится нового, смело формирует идеи, разрабатывает проекты», — сделал вывод Егор Афанасьевич.

От имени жителей республики глава выразил благодарность всем причастным за успешную реализацию проекта на территории РС(Я) и пожелал успехов в работе.

egorborisov.ru
Фото Марии Васильевой.

Марфа ПЕТРОВА.

Саҥа 2018 сылы көрсө

Саҥа дьыппаабы харыйаба

Ахсынньы 22 күнүгэр Д.П. Коркин аһаарыах спортивной интэрнэтигэ оскуолаһа дьирэктэрин аһаарыах аһаарыах оҕолоро аһаарыах Саҥа дьыппаабы кыһаарыах.

«Солот» уһууһун интэрнэтигэ «Шенечий патруль» мультфильмга олохторун туһураарыах оҕолоро, төрөһүтүгэр сэрэксиллэр. Чурапчы улууһун баһылыгын социальнай босхору-

остарга солбуйааччы Н.И. Аммосов, үөрэх управлениетын сүрүн отделын специалиһа Д.А.Илларионов, Чурапчы улууһун инбэлиттэр общественной түмүгүгэр бөрөһөһүннэллэр. Р.Г. Дьячкова оҕолору, төрөһүтүгэр саҥа дьыппаан ээрдэлээтүгэр, дьирэктэр олох, кыһаарыах дьирэктэр баһаарыах.

Оҕолор, төрөһүтүгэр уонна түмүкү аһаарыах Р.Г. Дьячковага Махтал сурук уонна сэмэй бэлэх туһаарыах. Карина Афанасьева, Күннэй Кычыл, Нарыйана Никитина уонна Алёна Павлова ыһаарыах ыһаарыах кыһаарыах.

Тыһыны Оҕолор уонна Хаарыах хас бириги оҕо Саҥа дьыппаабы бэлэхтэри туһаарыах саамай куутуулаах түгүннөн буолла. Оҕолор далайыах күөх харыйа тула ситиһиһэ хаамсан, ыһаарыах

чуоттаарыах. Бастыҥ маскаранттарга баһаарыах туһаарыах.

Чурапчы улууһун инбэлиттэр общественной түмүгүгэр иһаарыах сыһаарыах бэлэх кыһаарыах, сылаас дьирэктэр оҕолору баһаарыахтар уһууһууһаарыахтар, Д.П. Коркин аһаарыах интэрнэтигэ оскуола дьирэктэр Н.И. Гуляева, кини салайаар коллективтар, улуус дьаһалыахтар, дьирэктэр аһаарыах.

аһаарыах оҕолор төрөһүтүгэр, С.А. Новогорова аһаарыах Чурапчы орто оскуолаһабы II-с гуманитарный кыһаарыах салайааччылар И.В. Коркинага уонна кини үөрэһүтүгэр, сэхэһиһиһаарыах бөрү урбаһаарыахтар, инбэлиттэр хас бириги тэриһиннэригэр кыһаарыах ыһаарыах «Аһаарыах» култура уонна духуобунай сайдыы кини коллективтар, «Солот» уһууһун үлүһүгэ таһаарыах таһаарыах.

Марфа ПЕТРОВА.

“БАЙААН АЛШТААХ ДОРГООНО”

Ахсыныы 22 күнүгэр Улуу Күөл бөлүгүгэр А.А.Синдеев атынан нуруст айымньытын дыагыгэр өтөрүтөн биһиги улууска бусабитиэх култуурунай тэрөөһүнн бусула. Таһаннаах баянист-аккомпаниатор, Саха Өрөспүүбүлүкэтин култуура-тын туйгуна Спиридон Гаврильевич Готовцев 60 сылын баһеттиир үбүлүйдүк күнүгэр, култуура эйгэтигэр үлүсэбитэ 40 сылын баһеттиир дыоро кавэтигэр ыраахтан-чугастан байан тутуурдаах табаарыстарын ытырып, байаанынан көксүрү көрөөччүлүгэ бэлэктээтэ. Бу сэрэх тэрөөһүнн көбүтөн, тэрийөн ыһыһып дыах Спиридон Гаврильевич биһигэ үлэтиир добоһторо Семен Семенович Ноговицын салгайааччылаах Сыһын нэһилэһүүн култуураһын

үлөңгөтөрү буулашар. Уус
Алдантан, Тааттагтан, Мамз
Ханластан Дьоккускайтан
уохун Чурапчытан И баяныс
каптыыны ыска. Күлүс буолу
тогүрүк остуолга байаанынан
ырыаны тарбатты, соргүтүү
тала киэп кэсстин буолла.
Мамзи Чурапчы улуулун
кулуураба управлениетын
начальнига Д.Д.Погов,
Чурапчыгаабы оро искусствон
нын оскулатын дирижёрү
А.И. Сивкаев уохун кэлбит
мелодистар, баянистар,
ырыаһыттар каптыыны
ыттылар. Киэпэ буолбут
байаанынан кенээр бастаы
чалын СО кулууратын
үтүөлөх үлөһүтэ, Чурапчы
кулууратын "Арчы" дьаһтин
салаааччыта Надежда
Михайловна Зиболоская
илгээн-саадаан ыттыта.
Сиверидон Гаврильевичка үлүс

баһылыгын эвэрлэ суругун уонна "Саха сирэ Россияга халыбастута 385 сыла" уонна "Чурапчы улуусун култууратын ботороно" баһыстары култуура управлениетын начальнига Дмитрий Дмитриевич Попов, Саха Өрөспүүбүлүтэтин баһыстарын ассоциациятын председатели М.П.Березкин эвэрлэ суругун СӨ култууратын үүнүгэс үрүһүгэ, мелокнист Владимир Васильевич Кузьмин, Сыһыт пединститутун эвэрлэ суругун дьаһалта специалиһа Оксана Романовна Ноговицына туттардылар. Бу кэбэ Спирidon Гаврильевич аһылтар эбэрлэ эвэрлэ, махтал тыла этиһиннэ, "Байкал алыттар дорбоско" улахан кэнкүргэ кыгыһына ыһыллар. Марфи Дмитриевна уонна Спирidon Гаврильевич Гоголцевтар.

күйлөр устара Опера устан
балет театрын хорун солифа
Евгений, күйлөргө "Талос
Түймөдө" ырыа куонкурулу
лауреата Валентина,
сигилер,сахал билгилер
мелодистар Василий Петухов,
Владимир Кузмин, Владимир
Колосовский, бүгүл Россияга
куонкурустар лауреаттар,
Ф.Аргунов атынан
Тааткага оңо искусстволор
оскуоланын преподаватели
квартета (Сал. А.Павлов),
Афанасий Трошев, Петр
Тулабаев, ода. Бу күйлөргө
күлө кыгыбыз баянлар —
бары да күйлөргө ырыа айбыт
мелодистар. Күйлөр кыбадай
ырыаларын ичкө, байан
дууһаны долгутар, дыйрөтөр
тышын дудуһа ичкө күйлөргө
— күйлөт дүйнө бары астынан
түгөтөбүз.

ПРИКЛАД ЗАХАРОВА

Улус оскундаларыгар

УЛУУ КУОРКУН ТҮӨЛБЭТИГЭР– САРГЫЛААХ САНА ДЬЫЛ

Д.П. Коркин аатынан
олимпиаданың эраһэри
бөлгөһүннэр иһэрэһтэ-
оскулабытыгар барыта
446 үөрэнээччи
өрөстүүбүлүкүбүт 23
улуһуган, 2 куоратынан
үрөх уонна спорт эйгэтин
тэһиэ тутан сайдар. Бу
оскула сүүрүн урһыта —
оҕо айылҕаттан
бориллибит дыкуун
сөгөһөх хайыһаһтан таба
тайаһын сайыһаһарыта.

Сана Дүйн, оё аймах
күүтүүстөк быраалынныгы. Чураггы улуутар,
бастакыын Д. П. Коркин дэгийн спорттай
интеринт-оскусуна ахсынны 21 күүтүр бусла.
Быраалыннык үрүүстөк ахсыннылар охуорго,
улууташарга, ырахтан айынан жалбит
тороптүтүрө эжард тыла окусулбиг динжкэро
Н.Н. Гужев уонна 10 кылас үрүннүчүтү, "Ээр
көрүмнүшар" оё тэрилтэтин президио Андриан
Ленский этүгү.

Бийлэштэй 2017 сагста спортомен оёолорбүт Россия түһүлгүнүр тийгэ сага оёутун каардан кордөрдүтөр. Ол тэтимини ыһыстыбакка, үөрөнчөчигити үөрүүлүккэ бийлэштэй-майгыга баалистип үтүө үтэ Сага Дыйл быраһыааныгар буолла. Хас биридиги өлөгөнөттэн “Сыл бастып спортомена” анал аагы олбыт оёодо бийлэштэй сагста ситиһинилик оёолда үлгитиһтөрө туттардылар. Бастааһан “Сыл бастып спортомена” аагы бийлэштэй өлөгөнчигитиһтөр тустуу тренери Юрий Владимирович Афанасьев Андриян Ленскийгө туттарда.

Волейболга быйыл Саха сирин спортсмен үрөһүнчүлөрү хаһан да буолбатах ситиһинсэнилэр. Россия Первенстватыгар бронзай призёр буолан, Россия тулуһуннар дохсунуу ыйга барар быраһы ыһылар. Бу хамаанда биир бастыг оонньоочута, бейиги оскуһабыт И-с "а" кылаанын үрөһүнчүлөр Иосиф Лавров волейбол отделениетын "Сыт бастыг спортсменн" ааты ыттан, (тренер А.П. Бродяков).

Ок сав отделениети окуслабытытар иккис тынын ылат, 2011 сылтанна шыгылыгыт. Ол кымтэн ыла, оростуубулуксэ элбэх ситиһини көрдөрүлэр. "Сыл бастыт спортсмена" ааты 2017 сылга Чурапчы улуунтан түртүлүк 11 "а" кылааһын үрөнсөччүт Борис Макаров буолла (Тренер С.З. Майоров). Буулданыш ыгыла отделение бастыт спортсмена ааты 7 кылас үрөнсөччүт Ян Федоров ыла. Кини Саха Оростуубулуксэтин Первенствотын чемпиока, призера (Тренер С.А. Петрова).

Э.В. Аммосов илгивэчлэптэ, Анабыр улууһуттан төрүттэх 10 кыһас үөрөнөөччүтэ Валим Егоров акробатика отделениетын "Сыл бастыг спортсмена" ааты улуустаагы "Учитель года" куонкурс кыйылынаага Татьяна Петровна Димприева туттара. Остуол тэнийтэ отделение "Сыл бастыг спортсмена" ааты Нуурба улууһуттан

сыйлар 9-а кылаас үйрөтчүсү Айсен Степанов тутат, бастагы ураты ситинининен бусула (Тренер Н.М. Сабарайков). Андрей Степановка иңгизилетип тутарга "Россия чулуу унутулган" Россия Президентин Гравил кылаылытаада, Саха Россия бумулути үрөбүрүнүн туйгуна Аюуна Николаева Кузнецка.

Бийр дэлгүүдэдхэвч түгнэгэн үгс бусойт “Сэл бастынг үерхэ туйгуна, спортсмен” биеимийэ туттарынта буслаа. Бу – бийнги оркулаабыг 2010 сэллэхэ кыйыг конуэ мэгэлдэхэ вылуэкиниэт оркулаабыг Д.П. Коркин атынан биеимийэ дурэа, дуоаики Саха сирин бастааи Аан дойдутаабыг проессеиэстэра Матрена Степановна Ноговицына сылын айыг туруорар ураты биеимийэгэ. Матрена Ноговицына сүткэн ситлгингэ сылын айыг саха юруотун иээн тутуута буслар. Бу адыах конуктаабыг Кытайга Аан дойдутаабыг интеллектуальнай Оонһуулар үс тогүлдэх абсолотнай кыйылылааха булан, юруу-көтүү үктэлдэх сана көтөн кылэ. Биеимийгэн Матрена Ноговицына ийгэ Саха Орослүүбүлүктүн үлүгүлүк унуутала Мария Николаевна Ноговицына 8 “б” кылаас үөрлээччитигэр Ньургуйаана Смирновага тутарда. Ньургуйаана уһун бастапыта Норуоттар икки ардыларыаабыг VI “Азия окулоро” Оонһуулар приера, орослүүбүлүк хас да тогүлдэх чемпионнага (Трейер В.В. Попов).

2017 оныг спордаа суралзах үзлэлийг түмгүйнхэн көнүл туусуугаа РФ спордаа маастар нурмытын толорбут 11 "б" кылаас үорэнсоччигэ Аммосов Максим, дуобакка спорт маастарыгар кэнледиш тууслуг 7 "а" кылаас үорэнсоччигэ Константин Ариан, дуобакка I разряд нурмытын толорбут Баитова Валерия (11 "б"), Куликов Нургул (5 "б"), көнүл туусуугаа Седлашова Дулустаан (10 "б"), Яковскай Игор (9 "а"), Косюковичев Афанасий (10 "б") урхын Ленский Андриан (10 "б") дасгаврылануагарын оскусун диржэктэр ГНГ Гулев тугтунд.

Улуу педдагог-тренер Д.П. Коркин үөрэх, спорт сайдыр кээкилин түрүттөдөн түөлбөлүгү өрөспүүбүлүк арнас улуунун өдөлөрө үтүөлөр-сайдылар, өрөспүүбүлүк, Россия, Аян дөйду тапымдар үөрөнөр кыяларын атын үрүктүк ая-тапымдар.

Акулина КУЗЬМИНА

Сагга киингэ

Сага кинигэлэр сүрэхтэннилэр

Ахсынны 20 күнүгэр улууэ дыһалтатын аактабай саалыгытар кырааны, фольклору үөрэтэччи, ТЛИНЧН корреспондент, хоту көһөрүлүбүт Чурапчы кылуустарын дойдугарытар тоһооллорун туруорсубут Нинафор Макаров уонна Саха литературатын түрүтэччи, икки, эттик раф, бөлүһүк А.Е. Кулаковский— Оксөкүлүх Олоксой «Ньутскөй итгеленини» диги улахан үлэтин Боһуруускэй улууһунар адырыастабыт бис дьонуттан биһирдэтэр, А.Е. Кулаковский мөсүүүөнтэ биһирэ үөрэммит доһоро И.ны Башарин олохторун уонна үлэтин сыраатар икки кинигэ сүрөхтөннүтэ бүдүдү.

Манаа Сүдэлг орто оскуулатын 8-е кладааһын уулуштары
Өксөксүтүк Өлүксөй В.Ф. Артамоновка андасын хайшоонун ааһышлар.
Кыргыс

Капсовый институт департаментын сайлагч А.А. Мартынов, Чугучны улуусун байгальын соёлын бичигтүүсүртэ сэргүүлч Н.И. Аммосов, киинэ автордара В.В. бичиринэ уонга К.И. Макарова, тэрилтэ байгальдара, Чугучны тэрилтэрин сайлагчлара, общественноа тэрилтэни кыттар.

Кыргыздары ырым-жыгына Чурагчы улаууну буюмсузгазган элек. Ошторо А.Д. Аммосов, В. Н. Дьячковский уюну Кытаанан тейилгизип электоро Н.Ф. Смирников-Голойской уюда, санжырачы эгитип, А.Д. Аммосов жолу көнүртүлүбүт. Чурагчы колхоздарын дойдуларга тейилгизип туроркубүт. Никифор Макаровка шама-тыннагы турурорукка дон бейным которуп, харны жомунан тутулду.

«Компания Дини-Алмас» типография 380 экземплярынан бачагетти сындырабыт.

Килингэли Сыһап орто оскуоланын музейы үтүһүнэ К.Г. Макарова хомууһун онорторбут.

Кинигэ тавышлыктар араас литература туһунан дьаныс: Убуктун харчылан комеюстуг Сынга нэиуионити баһылар Е.А. Сиваев, бнр дойдубастарылар, «Демьян Бедный» телекхотунун хоту коһоруттуг уоһоларынан устубут А.С. Птичинада, А.Д. Аммосова, Н.Н. Поповавама, коһоруу тыгыттыг алаһаарылар.

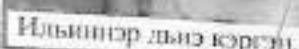
Ойгон «Илья Башарин» кинигэ 2017 сыллаахха Дьокуускай куоракка «Алмас» кинигэ калыптатар 400 элэмпияданын биирээгин тахсыбыт.

Кинигзана В.В. Башаринш хэмүүнлэг онорбул. Бу хэмүүрүншүүкэл
Ильа Башарин оччотонуу нэмэргэ хэргэснээр.

Кинигэ ис хөдөөмөлдөгчид саяатань дэлбэгтэр.

дирлэгч В.А. Пашонова кирилл хэлний бичлэгтэй хамт
хэлний үндэс, үгсийн утга, хэлний хөгжлийн талаарх
мэдээллийг хамттайгаар өгөх зорилготой. Энэ нь
хэлний үндэс, үгсийн утга, хэлний хөгжлийн талаарх
мэдээллийг хамттайгаар өгөх зорилготой. Энэ нь

Марфа ИЕТРОВА.

“ОБОЛОРУМ—МИН ДЬЫЛҢАМ БЭЛЭХТЭРЭ”

[illegible]

ПКАІАНЕВ, курхотини суауіста.

[illegible]

И.Н. ПОПОВА
Россия ИДМ Чурапчы улуусунун отделни
УУП уонна ИДН отделсигин начальнигы, э.с.
полковник старший лейтенанта

- Тийм, хөгжмээний үнд бэлтгэвэл, Геройийн Орднуудын гавианыг олгохдоо Кудянинов Морис и Михайловна нарын хамтаар мэдээлэл олгох тодорхойлогчийн, одоогийн, өмнөдүмэр "Ордуудын гавианы" МП дэвсгэлтэй. Хөгжмөөрөөр өмнөдүмэр

Кэриэстэбил

ТАПТЫЫБЫТ, АХТАБЫТ, СУОХТУУБУТ...

[illegible]

Эн сырык мөсөөнүтү, эн тукумун үтө өблөбү
дуунабыгыңар, сурткениңер, санагыңар мөсөөн тыныңар
букура. Эн аякың аха-санын сындыгыңың, эн оворун
чулс донун ситэ оларболх олохун салдыахыңар
сиптиседеди сиптиседе. Кисгамыт ибэ буорун
сымыкы сыгык, сымык суорган буалгун. Билди дымтири
быралгай...

ИИЭЗ, КЭРЭГД, БАЛГА

Ханхат бичээсээ бэриллэр графика: 18 ч 00 м. Бичээсээ бэрилинээ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской холбоотунха 27.12.2017 с. офсетка бичээтгэнэ. Типография надырша: 678679. Чурална сал. Карл Маркс уул 26-а". Индекс: 54907. Ханхат издалаа үстэ: оптуорунуушка, чаппиозог хонна сибээсээ тахсаа.